

Az elhelyezési szolgálat időszerű problémái és feladatai

Ettig Antal ezredes

A múlt év során végrehajtott különböző szintű szemlék és ellenőrzések, a csapat elhelyezési szolgálat egyértelmű, ugyanakkor több irányban kibontakozó fejlődését bizonyítják, – amely a szolgáltatások színvonalában mérhető eredményekben realizálódik. – Magyarázata elsősorban abban rejlik, hogy az elmúlt években kiadott HM, MNHF és szolgálatfőnöki parancsok, intézkedések helyes értelmezése, parancsnoki támogatása az elhelyezési szolgálat szerepét, jelentőségét növelte. Gyakorlati jelentőségét tekintve az eredmények abban realizálódtak, hogy egyértelműen a személyi állomány életkörülményei minden oldalú javítását szolgálták. Bizonyítására szolgál laktanyáink megváltozott rendje, a kulturált igényeknek megfelelő elhelyezési körülmények biztosítása, az ésszerűbb gazdálkodás, korszerűsítés, de elsősorban az elmúlt évek során kibontakozott, nagyobb anyagi lehetőségekre támaszkodó, *intenzív csapatépítkezés*. A lehetőségek minden oldalú szervezett biztosítása helyes elgondolások, ésszerű átgondolt megvalósításban jelentkezik. A létrehozott új értékek – bár forintban is jelentősek – elsősorban a személyi állományt érintik közvetlenül, jelentősége azonban túlnő mérhető értékhatárokon.

A csapatelhelyezési szolgálat a lehetőségek helyes felismerésével mind rugalmasabban valósította és valósítja meg feladatait. Minthogy az élet, a munka produktumaiban nemcsak pozitív, hanem negatív vonások is jelentkeznek, egyaránt kell mindkettőre figyelmet fordítani, értékelni. Éppen ezért az észlelt problémák, az abból adódó feladatok és célszerű megoldások egy részére kívánom néhány vonatkozásban a figyelmet irányítani.

I.

Általában *laktanyáink, objektumaink rendje*, az intenzív csapatépítkezés, az elkezdett *korszerűsítés* következtében kedvező irányban fejlődik. Amint arra utaltam, a lehetőségek felismerésével, a rendelkezésre bocsátott anyagi és pénzeszközök ésszerű felhasználásával, a helyi kezdeményezések helyes, tervszerű irányításával laktanyáink arculata külsőleg – belsőleg egyaránt megváltozik. – A parancsnoki állomány túlnyomó többsége helyesen élve törvényes lehetőségeivel, jelentős többlet érték létrehozására is törekszik.

E nemes törekvés közben – többnyire a szakszolgálat kései reagálása eredményeként – a korszerűsítésben, fejlesztésben nem ritkán a felújítás során elhatározott helytelen rendelkezés megváltoztatás következtében torzulások keletkeznek, vagy túlzott szubjektívizmus érvényesül. Utóbbi számtalan példáját tapasztaltuk az elmúlt évi ellenőrzések során.

Miben jelentkeznek ezek a torzulások? Elsősorban a kellőképpen nem irányított, helyileg be nem határolt, nem szabályozott – egyébként szándékát tekintve helyes – egyéni kezdeményezések, ötletek – nem egy esetben pazarló megvalósulásában. Ennek egyenes következménye, hogy egynémely egységünk-nél, laktanyáinkban, egységcs belrend kialakítása még azonos alegységen belül is lehetetlen.

(Pl.: a központi intézkedések ellenére, egyéni elképzelésű katona-szekerények kialakítása, szakaszkörletenként más-más kivitelben és színben. Szakalegységek ésszerűtlen megkülönböztetése, az új szabályzatoktól eltérő megoldásokban.)

Hasonló példaként említhető, hogy csapatkivitelben komoly erő és eszközráfordítással végzett külső homlokzat tatarozásnál egyes laktanyákban a színek kavalkádját hozzák létre (nem képezheti vita tárgyát, hogy azonos laktanyában – övezeteken belül – valamennyi épületet azonos színnel kell felújítani). Jelentős erőfeszítést fordítanak a laktanya-parancsnokok, a szakszolgálat közreműködésével a laktanyák övezeti rendszerének kialakítására. Mégis gyakori, hogy amíg a laktanyák parancsnoki, igazgatási övezete kulturált, parkosított, karbantartott, addig a többi, de különösen telephely és kiszolgáló övezete elhanyagolt. Az utak, árkok, ereszcatornák és barakok rendszeres karbantartása, a parkosítás és a kerítések javítása nem lehet kampány feladat, azok elhanyagolása az egész objektum állagában rendkívül rövid idő alatt érezteti hatását.

Gyakori, hogy a laktanyák előírt, tervszerű karbantartását – az éves karbahelyezési terv figyelmen kívül hagyásával – a csapatépítkezésre való hivatkozással elhanyagolják. Szervezett karbantartást az elmúlt év során több helyen nem végeztek, hivatkozással a következő években végrehajtásra tervezett komplex laktanya rekonstrukcióra.

Ugyanakkor nem egy helyőrségben szép példáját tapasztaltuk annak, hogy a karbantartást szervezett brigádokkal, a karbantartó alegységek és üzemi ki-rendeltségek összehangolt tevékenységével tervszerűen kiterjesztették a lakótelepekre, szolgálati lakásokra is. Az ilyen és hasonló kezdeményezést az elhelyezési szolgálatnak, a helyőrség és laktanya htp. helyetteseknek feltétlenül támogatni kell.

Laktanyáink, objektumaink, lakótelepeink jelentős számú, nagy értékű, többnyire már korszerű, vagy korszerűsítés alatt álló közmű hálózattal rendelkeznek. Ezek szakszerű üzemeltetése elsőrendű feladat, amelyhez a kiszolgáló szakszemélyzet biztosított. Az utóbbi időben bekövetkezett rendellenes meghibásodások, üzemzavarok az esetek többségében hanyagságból, a szolgálat hibájából, a helytelen parancsnoki intézkedésből eredtek. (Pl.: a közműveket kiszolgáló szervezetszerű állományt, egyéb, más beosztásban foglalkoztatták.)

Említést érdemlő kezdeményezések, helyi megoldások segítik elő laktanyai belső úthálózatunk fejlesztését, szilárd burkolatú alakuló tereink kialakítását. A laktanya-parancsnokok, elhelyezési szolgálatvezetők különösen előnyös együttműködése város- és községgazdálkodási szervekkel, útépítő, útfenntartó vállalatokkal, lehetővé teszik az úthálózat, parkosítás, fásítás gyorsabb megvalósítását.

Tapasztalhatók helyes kezdeményezések hasznos fák telepítésére, a laktanyák, objektumok mögöttes részei fásítására, a gyakorló és lőtérrészek, azok szegélyei nyárfásítására, lakótelepek ligetesítésére, képzőművészeti alkotások – elsősorban szobrok – telepítésére. Befejezésül megállapítható, hogy laktanyáink, objektumaink használata rendeltetésszerű, ahol ez szükséges, személyhez kötött. A *csapatépítkezés*, – mely jelentőségét tekintve az elhelyezési szolgálat egészét érinti – kiemelt feladat. Éppen ezért figyelemreméltó említést tenni azokról a problémákról röviden, melyektől ez a tevékenység sem mentes.

Kiemelném ezek közül elsősorban az adminisztratív jellegű problémákat. Több vizsgált egységnél megállapítható, hogy az operatív bizottságok tevékenysége formális, a megszervezés feladatain túl nem terjed. Így ellenőrző tevékenységet nem folytatnak, gyakorlatilag a feladatok az anyagbeszerzéstől a szakirányításig a htp. helyettesre, de még inkább az elhelyezési szolgálatvezetőkre hárulnak.

Gyakran előfordul, hogy az építési költségek megállapítása nem eléggé körültekintő. Ezért az egyes építmények költségelőirányzatai nem minden esetben fedezik a valóságban felmerült költségeket. Az építkezés üteme eltér a tervtől, indokolatlanul lelassul, az egyes munkahelyek közötti koordináció hiánya miatt. Ennél fogva szervezetlenség következik be. A beszerzési feladatok „nagyvonalú” intézése, körültekintő piackutatás hiányában a csapatépítkezési hitelek felhasználása több helyen időarányosan sem biztosított. (Pl.: az év közepén több egységnél még anyagbeszerzésre is csak minimális hitelfelhasználás történt.)

A munkahelyi ütemtervek hiánya nem egy esetben kapkodáshoz, majd gyenge-minőségű kivitelhez vezetett.

Az elkészült létesítmények műszaki átadás-átvétele során készült jegyzőkönyvek műszakilag nem szabatosak és nem egyértelműek, tartalmilag nem felelnek meg. A használatbavételi engedélyek formája és szövegezése sem műszakilag, sem jogilag nem kielégítő. Az üzemeltetésre átadott létesítményekről az ún. „végdokumentáció” nem készül el és ingatlannyilvántartásba való felvételük – a kivitelezés során bekövetkezett változások figyelmen kívül hagyása miatt – műszakilag nem szakszerű. Ennek következménye, hogy az ingatlannyilvántartások pontatlanok, a mellékelte műszaki rajzok a valósággal nem egyeznek, több éve a csapatépítkezéssel létrehozott objektumok és átalakítások átvetve nincsenek. Mindezek ellenére megállapítható, hogy a csapatépítkezések – elsősorban a seregtestek hatékony intézkedése következtében a múlt év elején szervezett, rendszerezett körülmények között indultak be, a megelőző évek során végzett tevékenység hasznos értékelése előzte meg. Javult az együttműködés a közreműködő szervek, így elsősorban az Elhelyezési Igazgatóságok, Építménykarbantartó és szolgáltató üzemek és kivitelező csapatok között. Az év eleji, évközi objektív befolyásoló körülmények, mint az anyagár emelkedések, szállítási nehézségek, tervszolgáltatás bizonyos mérvű módosítását tette szükségessé. Az áthúzódó, az 1975-ös hitelkerettel növelt feladatok – tekintettel a tervidőszak záró évére, csak összehangolt tervszerű tevékenységgel hozzátartak az elért eredményt.

Új tervidőszak kezdődött. A múlt év végén kiadott 1976–77-es csapatépítkezési terv jelentőségében, tartalmában nem marad el az előzőtől, bár szerényebb keretek között indul. Ami jelenleg elsőrendű feladat, az elsősorban a helyes koordináció, az ésszerű szakmunkáslétszám gazdálkodás, a tavaszi in-

dulás alapos előkészítése, ésszerű ütem meghatározás és a megvalósítás *hatékony, szakszerű helyi ellenőrzése*.

Az elhelyezési szolgálat *gazdálkodása*, a költségvetési keretek felhasználása egyenletesebbé vált. A keretek időben a csapatelhelyezési szolgálat rendelkezésére álltak, a felhasználás amit az ellenőrzések tapasztalatai bizonyítottak időarányosan, jogcímszerint, szabályszerűen történt.

A parancsnokok élve a lehetőséggel, eredményes, a gazdálkodás egészét elősegítő hitelátcsoportosításokat hajtottak végre. Egyes laktanyáink vonatkozásában azonban tervszerűtlenség volt tapasztalható az anyagbeszerzéseknél, amely esetenként ötletszerűséggel párosult. Az elhelyezési szolgálatvezetők ezeknél az egységeknél az éves anyagbeszerzési tervet az elmúlt évek sablonos felhasználási tényszámaira alapozták, nem az éves karbantartási tervre, a valóságos szükségletekre. Így a beszerzés elaprózott, piackutatást nem folytatnak, kiskereskedelmi vásárlásokra szorítkozik.

Az ellenőrzések tapasztalatai bizonyították, hogy egységeink nagy részénél elhanyagolták a vállalati bútorjavítást, az év közepén sok helyen még szerződéskötés, kapacitás biztosítás sem történt, ezért jelentős összegű hitelmaradványok keletkeztek. Ugyanakkor a kieső bútorjavítás a bútorzat, berendezési anyagok állapotán erősen érezhető (jelentős javításra való mennyiség halmozódik az egységek raktáraiban).

Figyelemreméltó, pozitív irányú változás következett be a csapatok tüzelőanyag-gazdálkodásában. Előrelátható tervezéssel, a megváltozott energia profilnak megfelelő tárolóter kialakítással, megfelelő tartalékképzéssel készültek fel a téli időszakra. Szinte kivétel nélkül helyesen éltek az időszakos árkedvezmény nyújtotta lehetőségekkel, amely MN-viszonylatban is jelentős megtakarítást eredményezett. Az ésszerű tüzelőanyag-gazdálkodás ez évben még fokozottabb előrelátást, a tavaszi-nyári hónapokra előre jelzett kedvezményes beszerzés lehetőségeinek további kihasználását igényli.

Elhelyezési szolgálatvezetőink, üzemi kirendeltségeink többsége helyes, ésszerű raktárgazdálkodást folytat, javuló raktárrenddel. Általános tapasztalat azonban több vizsgált egységünkénél, hogy a raktárak belső raktere kihasználatlan, a tárolt anyagok nagyságával a raktári állványok mérete nincs összhangban, a megváltozott profilú anyagfélésekhez a raktári állványkészlet elavult, korszerűtlen. Több helyen kibontakozó helyes, takarékos kezdeményezések nyilvánulnak meg, a selejt-anyagok ésszerű felhasználására (pl.: selejt ágyakból kerítés építés).

Végezetül említésre méltó problémaként tapasztalható nagyobb laktanyáinkban az utalt, kisebb – főként más magasabbegység állományába tartozó egységek mostoha ellátása. Ahol már taktanya összevont hadtápszolgálat működik és az üzemi kirendeltségek megszilárdultak, ilyen probléma nem jelentkezik. A kezdeti eredmények biztató módon igazolják, az összevont laktanya htp szolgálat létjogosultságát, különös tekintettel az elhelyezési szolgálat tevékenységére (pl.: a kettős alárendelés megszűnése).

Lakásgazdálkodásunk fejlődött, lakáshelyzetünk kedvezőbb, a gazdálkodás törvényessége biztosított. A központi beruházásból megépült lakóházaink korszerű igényeket elégítenek ki. Csapatépítkezéssel létrehozott lakóházaink minőségben felülmúlják nem egy esetben a helyi építőipar produktumait is.

Több – de még mindig kevés – kezdeményezés tapasztalható zárt lakótelepeink irányított társadalmi tevékenységen alapuló rendezésére (parkosítás, ját-

szótér kialakítás stb.). Lakótelepeink kommunális problémái megoldására – elsősorban a régebbi építésűeknél – a helyőrség htp. helyetteseknek helyi megoldásokat kell keresniük. (A lehetőségek még egyáltalán nincsenek kihasználva.) Ilyen irányú kezdeményezést, a megoldások gyakorlati kivitelezését Elhelyezési Igazgatóságaink eddig is soronkívül elősegítették. (Területrendezési, jogi vonatkozású problémák rendezése, anyag és eszköz biztosítás.)

Lényeges javulás tapasztalható a lakbérfizetési fegyelem alakulásában. A szórványos hátralékok elsősorban még mindig a nyári hónapokban jelentkeznek, nem egy esetben házfelügyelői hanyagságból. Nőtlen szállóink szolgáltató tevékenysége – nemcsak a korszerű, új nőtlen szállóké – az igényeket színvonalasan kielégíti.

Az elhelyezési szolgálat egyenletes tevékenységét, a szolgálatiág-vezetők irányító munkáját negatív irányban befolyásolja, az érvényben levő rendeletek, az elmúlt években kiadott utasítások, rendeletek ismeretének hiánya. Tapasztalható, hogy a rendeletek ismeretének és alkalmazásának hiánya szabálytalanságokhoz, mulasztásokhoz, súlyosabb esetekben balesetekhez, rendkívüli eseményhez vezet. Utalni csak néhány feledésbe ment intézkedésre kívánok, mint pl.: „Tűzesetek megelőzése” (1965) „Villamos berendezések üzemeltetése” (1966) „Olajkályhák üzembentartása” (1965) vagy pl.: a „Kutak védterület”-ével foglalkozó 1966-ban megjelent intézkedés. Természetesen az érvényben levő rendeletek ismeretének hiánya a felelősség alól senkit sem mentesít.

II.

Mint hogy az elhelyezési szolgálat időszerű problémáit a feladatoktól elhatárolni nem volt céлом, nem is lehet, a következőkben csak röviden utalok azokra a feladatokra, amelyek fentebb említett problémák megoldását hivatottak a jövőben elősegíteni.

Elsősorban azokra a szervezeti változtatásokra utalok, amelyek elősegítik a vezetés javítását, a megnövekvő feladatok egyenletes végrehajtását. Ezzel párhuzamosan az elhelyezési szolgálat gazdálkodásában is ésszerű változtatásokat kell végrehajtani, a hatáskörök további decentralizálásával, a végrehajtó csapat elhelyezési szolgálat önállóságának növelésével, erősítésével.

Az MN ingatlangazdálkodásának, valamint az elhelyezés tervezésének egy-egy alapokra helyezése érdekében az „Elhelyezési norma” bizonyos mérvű módosítása válik szükségessé, párhuzamosan „katonai építéstervezési előírások” kiadását kell előkészíteni.

A szolgálat vezetésének, adminisztrációjának megkönnyítése, ésszerűsítése érdekében fokozatosan áttérünk az ügyvitel gépesítésére. Ehhez szükséges kezdeti rendszerszervező tevékenység megkezdődött.

A törzsszolgálati feladatok megkönnyítése, a tábori elhelyezési körülmények javítása érdekében – az érdekeltek széles köru bevonásával, kísérleteket hajtottunk végre, rendszeresítettünk több tábori bútort, amellyel az ellátást fokozatosan a következő években befejezzük.

Folytatjuk az ötödik ötéves terv során a laktanyák, objektumok korszerűsítését, a komplex laktanya rekonstrukciók megkezdését, a közmű hálózat fejlesztését, helyi lehetőségeknek megfelelően gazdaságosabb energiahordozók alkalmazására történő áttérést.

A már megkezdett programoknak megfelelően, folytatjuk laktanyáink, objektumaink korszerű berendezési anyagokkal történő ellátását, figyelmet fordítva elsősorban a tantermek, étkezdék teljes felszerelésére, a gyengélkedők, és parancsnokságok berendezési anyagai beszerzésére.

Elgondolásaink végrehajtására adott lehetőségek határain belül kerül sor. Éppen ezért a megvalósítás több év távlatában határolja be feladatainkat is. Mindennek helyes értelmezése és megvalósítása szolgálatunk állományának elsőrendű feladata, a további fejlődés biztosítása.

(Szemléltető ábrák a folyóirat végén található.)